

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ТА МАЙНОВІ ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ БАТЬКІВ І ДІТЕЙ

- 1. Особисті немайнові права та обов'язки дітей.*
- 2. Особисті немайнові права та обов'язки батьків.*
- 3. Майнові права батьків і дітей.*
- 4. Опіка, піклування, усиновлення*

ДИТИНА МАЄ ПРАВО:

- ❖ противитися неналежному виконанню батьками своїх обов'язків щодо неї;
- ❖ звернутися за захистом своїх прав та інтересів до органу опіки та піклування, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій;
- ❖ звернутися за захистом своїх прав та інтересів безпосередньо до суду, якщо вона досягла **14 років**;
- ❖ на безпосереднє спілкування, зокрема якщо хтось із батьків перебуває у надзвичайній ситуації (лікарні, місця затримання та позбавлення волі тощо);
- ❖ по досягненню **7 років** давати згоду на зміну свого прізвища (у разі зміни прізвища обома батьками)

- ❖ по досягненню **14 років** давати згоду на зміну свого по батькові (у разі, якщо батько змінив своє ім'я)
- ❖ по досягненню **10 років** давати згоду спільно з батьками визначати своє місце проживання
- ❖ по досягненню **14 років** самотійно визначати своє місце проживання, якщо батьки проживають окремо
- ❖ на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї

Неповнолітні діти - батьки

- ❖ мають такі ж права та обов'язки щодо дитини, як і повнолітні батьки, і можуть їх здійснювати самотійно;
- ❖ які досягли **14 років**, мають право на звернення до суду за захистом прав та інтересів своєї дитини;
- ❖ у суді мають право на безоплатну правову допомогу.

Обов'язки повнолітніх дітей (дочки, сина)

- ❖ діти, повнолітні дочка, син зобов'язані піклуватися про батьків, проявляти про них турботу, та надавати їм допомогу;
- ❖ повнолітні дочка, син мають право звернутися за захистом прав та інтересів непрацездатних, немічних батьків як їх законні представники, без спеціальних на те повноважень
- ❖ якщо повнолітні дочка, син не піклуються про своїх непрацездатних, немічних батьків, з них можуть бути за рішенням суду стягнуті кошти на покриття витрат, пов'язаних із наданням такого піклування.

Батьки мають право

- ❖ на визначення прізвища, імені та по батькові дитини;
- ❖ на зміну прізвища дитини (до досягнення дитиною 7 років);
- ❖ на зміну по батькові дитини (якщо батько змінив своє ім'я) до досягнення нею 14 років;
- ❖ пріоритетне право перед іншими особами на особисте виховання дитини;
- ❖ залучати до виховання дитини інших осіб, передавати її на виховання фізичним та юридичним особам;
- ❖ обирати форми та методи виховання, крім тих, які суперечать закону, моральним засадам суспільства

- ❖ на безперешкодне спілкування з дітьми, зокрема якщо хтось із них перебуває у надзвичайній ситуації (лікарні, місцях позбавлення волі тощо);
- ❖ на самозахист своєї дитини, повнолітніх дочки та сина;
- ❖ звергтися до суду, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій за захистом прав та інтересів дитини, а також непрацездатних сина, дочки як їх законні представники без спеціальних на те повноважень;
- ❖ звернутися за захистом прав та інтересів дітей і тоді, коли відповідно до закону вони самі мають право звернутися за таким захистом;

- ❖ визначати місце проживання дитини (за згодою батьків до досягнення дитиною **10 років, а з 10 років** - за спільною згодою батьків і самої дитини);
- ❖ перед іншими особами на те, щоб малолітня дитина проживала з ними;
- ❖ вимагати відібрання малолітньої дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення.

Батьки зобов'язані

- ❖ забрати дитину із пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я;
- ❖ невідкладно, але не пізніше 1 місяця від дня народження дитини, зареєструвати народження дитини в ДОРАЦС;
- ❖ виховувати дитину в дусі поваги до прав та свобод інших людей, любові до своєї сім'ї та родини, свого народу, своєї Батьківщини;
- ❖ піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток;
- ❖ забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самотійного життя;
- ❖ поважати дитину.

Важливо знати!!!

- ❖ мати та батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою;
- ❖ розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини;
- ❖ здійснення батьками своїх прав та виконання обов'язків мають ґрунтуватися на повазі до прав дитини та її людської гідності;

- ❖ **батьківські** права не можуть здійснюватися всупереч інтересам дитини, а відмова батьків від дитини є **неправозгідною**, суперечить моральним засадам суспільства;
- ❖ ухилення батьків від виконання батьківських обов'язків є підставою для покладення на них відповідальності, встановленої законом;
- ❖ забороняються будь-які види експлуатації та фізичні покарання дитини батьками;

Майнові права батьків і дітей

- ❖ батьки і діти, зокрема ті, які спільно проживають, можуть бути самотійними власниками майна;
- ❖ при вирішенні спору між батьками та малолітніми, неповнолітніми дітьми, які спільно проживають, щодо належності їм майна вважається, що воно є власністю батьків;
- ❖ майно, придбане батьками або одним із них для забезпечення розвитку, навчання та виховання дитини (одяг, інші речі особистого вжитку, іграшки, книги, музичні інструменти, спортивне обладнання тощо), є власністю дитини;
- ❖ майно, набуте батьками і дітьми за рахунок їхньої спільної праці чи спільних коштів, належить їм на праві спільної сумісної власності.

- ❖ права батьків і дітей на користування житлом, яке є власністю когось із них, встановлюються законом;
- ❖ якщо у малолітньої дитини є майно, батьки управляють ним без спеціального на те повноваження, але вони зобов'язані вислухати думку дитини щодо способів управління її майном;
- ❖ при вчиненні одним із батьків правочинів (угод) щодо майна малолітньої дитини вважається, що він діє за згодою другого з батьків;
- ❖ батьки вирішують питання про управління майном дитини спільно

- ❖ після припинення управління батьки зобов'язані повернути дитині майно, яким вони управляли, а також доходи від нього;
- ❖ неналежне виконання батьками своїх обов'язків щодо управління майном дитини є підставою для покладення на них обов'язку відшкодувати завдану їй матеріальну шкоду;
- ❖ дохід, одержаний від використання майна малолітньої дитини, батьки мають право використовувати на виховання та утримання дітей та на невідкладні потреби сім'ї;
- ❖ неповнолітня дитина розпоряджається доходами від свого майна, а також має право на самостійне одержання аліментів та розпоряджатися ними відповідно до ЦКУ.

- ❖ аліменти, одержані на дитину, є власністю того з батьків, на ім'я кого вони виплачуються, і мають використовуватися за цільовим призначенням;
- ❖ неповнолітня дитина має право брати участь у розпорядженні аліментами, які одержані для її утримання;
- ❖ у разі смерті того з батьків, з ким проживала дитина, аліменти є власністю дитини;
- ❖ батьки зобов'язані передавати у користування дитини майно, яке має забезпечити її виховання та розвиток.

Важливо знати !!!

- ❖ батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття;
- ❖ батьки зобов'язані утримувати своїх повнолітніх непрацездатних дочку, сина, які потребують матеріальної допомоги, якщо вони можуть таку матеріальну допомогу надати;
- ❖ повнолітні дочка, син зобов'язані утримувати батьків, які є непрацездатними і потребують матеріальної допомоги.

Опіка і піклування над дітьми - це правова форма захисту особистих і майнових прав та інтересів дітей, які внаслідок певних обставин не можуть здійснювати їх самотійно

- ❖ встановлюється над дітьми, які залишилися без батьківського піклування;
- ❖ **опіка** встановлюється над малолітньою дитиною, яка не досягла **14** років;
- ❖ **піклування** встановлюється над неповнолітньою дитиною у віці від **14 до 18** років;
- ❖ встановлюється над дитиною органом опіки і піклування, які ведуть справи опіки та піклування, зокрема контролюють умови утримання, виконання, навчання дитини тощо.

Опікуном або піклувальником може бути лише повнолітня дієздатна особа, яка дала на це письмову згоду

- ❖ Дитина над якою встановлено опіку має право:
 - ❖ 1) на проживання в сім'ї опікуна або піклувальника, на піклування з його боку ;
 - ❖ 2) на забезпечення їй умов для всебічного розвитку, освіти, виховання і на повагу до її людської гідності;
 - ❖ 3) на збереження права користування житлом, у якому вона проживала до встановлення опіки або піклування;
 - ❖ 4) на захист від зловживань з боку опікуна або піклувальника.

Опікун (піклувальник)

- ❖ 1) зобов'язаний виховувати дитину, піклуватися про її здоров'я, фізичний, психічний, духовний розвиток, забезпечити одержання нею повної загальної середньої освіти;
- ❖ 2) має право самостійно визначати способи виховання дитини з урахуванням думки дитини;
- ❖ 3) має право вимагати повернення дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду
- ❖ 4) не має права перешкоджати спілкуванню дитини з її батьками та іншими родичам

Опіка припиняється

- 1) у разі передачі малолітньої особи батькам (усиновлювачам)*
- 2) у разі досягнення підопічним 14 років*
- 3) у разі смерті підопічного*

Піклування припиняється

- *у разі досягнення фізичною особою повноліття*
- *у разі реєстрації шлюбу неповнолітньої особи*
- *у разі надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності*
- 4) у разі смерті підопічного*

У синовлення – це прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду

❖ **Усиновленим :**

- ❖ може бути дитина (кількість дітей, яку може усиновити один усиновлювач, не обмежується);
- ❖ може бути повнолітня особа, яка не має матері, батька або була позбавлена їхнього піклування, але лише у виняткових випадках і за рішенням суду;
- ❖ дитина, покинута в пологовому будинку (іншому закладі охорони здоров'я) або яку відмовилися забрати з них батьки, інші родичі, може бути усиновлена після досягнення нею 2-місячного віку, а дитина, яку було підкинута чи знайдено - після спливу 2 місяців з часу її знайдення;
- ❖ якщо на обліку для можливого усиновлення перебувають рідні брати та сестри, вони не можуть бути роз'єднані при їх усиновленні

У синовлювачем дитини може бути:

- ❖ 1) дієздатна особа віком не молодша 21 року, за винятком, коли синовлювач є родичем дитини;
- ❖ 2) старша за дитину не менше як 15 років: різниця у віці між синовлювачем та дитиною не може бути більшою, ніж 45 років
- ❖ 3) синовлювачем повнолітньої особи може бути повнолітня дієздатна особа (різниця у віці не може бути меншою 18 років);
- ❖ синовлювачами можуть бути подружжя (має переважне право на усиновлення), а також особи, зазначені в СКУ;
- ❖ синовлювачами не можуть бути особи однієї статі;
- ❖ переважне перед іншими особами право на усиновлення однієї і тієї ж дитини має громадянин України:
 - ❖ 1) в сім'ї якого виховується дитина;
 - ❖ 2) який є чоловіком матері, дружиною батька дитини, яка усиновлюється;
 - ❖ 3) який усиновлює кількох дітей, які є братами, сестрами;
 - ❖ 4) який є родичем дитини

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ УСИНОВЛЕННЯ

- ❖ з моменту усиновлення припиняються особисті та майнові права і обов'язки між батьками та особою, яка усиновлена, а також між нею та іншими її родичами за походженням;
- ❖ при усиновленні дитини однією особою особисті та майнові права та обов'язки можуть бути збережені за бажанням матері, якщо усиновлювачем є чоловік, або за бажанням батька, якщо усиновлювачем є жінка;
- ❖ з моменту усиновлення виникають взаємні особисті немайнові та майнові права та обов'язки між особою, яка усиновлена (а в майбутньому між її дітьми, внуками), та усиновлювачем і його родичами за походженням;
- ❖ усиновлення надає усиновлювачеві права і накладає на нього обов'язки щодо дитини, яку він усиновив, у такому ж обсязі, який мають батьки щодо дитини;
- ❖ усиновлення надає особі, яку усиновлено, права і накладає на неї обов'язки щодо усиновлювача у такому ж обсязі, який має дитина щодо своїх батьків.